

میرزا شفیح شیرازی را باهم بشناسیم

شاعری خوشنویس و خوش ذوق در عهد قاجاریه

ریحانه میرحسینی
کارشناس ارشد ادبیات

از میرزا شفیح شیرازی چه می‌دانید؟ خب، کمی راهنمایی! معروف به میرزا کوچک بود. اگر بازم چیزی ننمیدانید او کسی نیست جز وصال شیرازی که در زمان سلطنت کریمخان به سال ۱۱۹۳ هجری در یک خانواده شیرازی به دنیا آمد. از هنرهای او هر چه بگوییم کم است! هم خط خوش، هم تذهیب و هم آوازی دلنشین داشت. گفته شده هنگامی که فتحعلی شاه قاجار به شیراز رفت وصال به حضور او رفته و قرآنی که با هفت نوع خط نوشته و تذهیب کرده به شاه تقدیم کرد. ولی حیف که در اواخر عمرش نابینا شد و در سن ۶۹ سالگی هنگام سلطنت محمد شاه قاجار درگذشت. وصال شاعری بود که بسیار شعر گفت و همه سبک‌ها را امتحان کرده و اکثر آنها به تقلید از دیگران بود. مثلاً مثنوی بزم وصال او که تأثیر فردوسی در آن به چشم دیده می‌شود یا صبح وصال که به تقلید از گلستان سعدی است. ولی همین جا تمام نمی‌شود، او به این فکر افتاد که مثنوی فرهاد و شیرین که از وحشی بافقی ناتمام مانده بود را کامل کند و در این کار چنان توفیق عجیبی پیدا کرد که

بهبود خداوندی در نقش پرویز ثابتی در نمایشی از سریال «معمای شاه»

۷ نکته برای آنان که کنجکاو در مورد پرویز ثابتی بخوانند

سقوط به روایت آقای سه‌شنبه

چند در ایران چاپ نشده اما با یک جست‌وجوی ساده در اینترنت می‌توانید آن را پیدا کنید و بخوانید. بنابراین اگر با دیدن عکس پیرمرد ساواکی در میان لس‌آنجلسی‌ها کنجکاو شدید که کتابش را بخوانید چند نکته در مورد آن به شما می‌گوییم که حتماً به کارتان می‌آید.

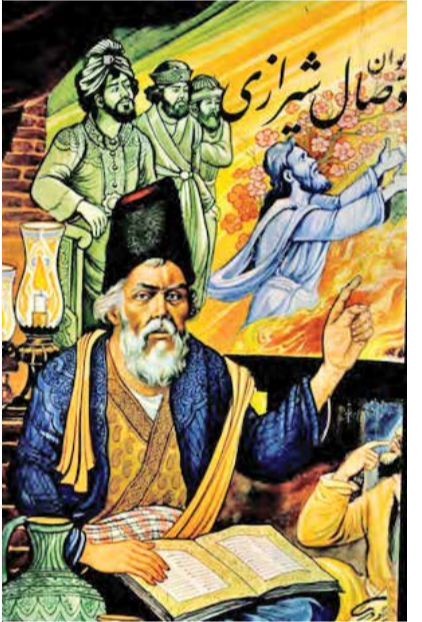
برایشان این سؤال پیش آمده که او کیست؟ نمی‌توان از ثابتی صحبت کرد و به یکی از مهم‌ترین کتاب‌های ۱۰ سال اخیر در حوزه تاریخ معاصر یعنی «در دامگه حادثه» که مجموعه مصاحبه‌های عرفان قانعی‌فرد با پرویز ثابتی است اشاره نکرد. این کتاب از آن دسته کتاب‌هایی است که هر

علیرضا ملوندی

روزنامه‌نگار

این روزها و با افتابی شدن پرویز ثابتی در حاشیه یکی از تجمعات سلطنت‌طلبان آمریکا، خیلی‌ها

اصل از فرع به کلی قابل تشخیص نیست و مورد بعدی ترجمه فارسی اطواق الذهب زمخشری که شامل صد مقاله اخلاقی و ادبی است کار اوست. اثر دیگر او دیوان است و در آن هم قصاید و هم غزلیات دیده می‌شود. شاعر شیرازی ما به قدری پر کار بود که رساله‌هایی به نظم و نثر در موسیقی، عروض و تفسیر نیز دارد. وصال شیرازی اکثر شاعران دوره قاجار را از جمله فتحعلی شاه، محمد شاه، شجاع السلطنه، فرمانفرما و اگر بخواهیم همه را نام ببریم زیاد هستند پس از خیرش می‌گذریم، خلاصه که مدح کرده و برای آنها قصیده سرایی کرده است و به قول خودش دیوانش انباشته از مدح بزرگان است. او درست است که از پیشینیان خصوصاً سعدی بسیار تقلید کرده است ولی در شعر و شاعری استاد است و فنون اصلی شعرهای کلاسیک را حفظ کرده. شعرهای او را بخوانید و دقت کنید که هر سطر از اشعارش بیتی از شعر شاعران بزرگ گذشته را به خاطر شما می‌آورد.

استفاده هوشمندانه از راوی نوجوان برای بیان حقایق مبارزه

نمایی از مردم لیبی در حکومت قذافی

فاطمه‌السادات شورش

نویسنده

در کتاب‌ها بار اول زمانی با قذافی آشنا شدم که در «خط مقدم»، ماجرای دریافت سلاح از لیبی را خواندم. بعدها هم در یادگستر رخ از چگونگی به حکومت رسیدن وی به شناختی نسبی رسیدم؛ اما «در کشور مردان» اولین مواجهه جدی داستانی من با قذافی و مردم لیبی بود. این کتاب زمانی است ۲۷۲ صفحه‌ای از زبان پسری به نام سلیمان که هشام مطر آن را نوشته. اگرچه شروع کنسداد ماجرا چندان جذاب نیست، با اندکی فرصت‌دادن به نویسنده، کشمکش‌ها شروع می‌شوند و ما را می‌برند به دل ماجرای کوشش مردم برای سرنگونی قذافی. سلیمان ۹ ساله در خانواده‌ای زندگی می‌کند که سودایش انقلاب علیه حکومت قذافی است و مادری دارد

ندارد و نام قانعی‌فرد هم اصلاً در میان دانش‌آموختگان این دانشگاه به چشم نمی‌خورد. قانعی‌فرد ۱۶ سال قبل در روزنامه شرق از خاتمی به نام «روناک یاسین» نام برد و گفت که او یکی از برجسته‌ترین شخصیت‌های علمی کرد ایرانی بوده که در دانشگاه دولین هم از او تجلیل شده و در اواخر دهه ۴۰ شمسی هم به همراه ساموئل بکت یکی از نامزدهای جایزه پولیتزر بوده است. قانعی‌فرد دو کتاب هم از خانم «روناک یاسین» ترجمه کرد اما چندی بعد یکی از اساتید دانشگاه سلیمانیه کردستان عراق که به نام این خانم مشکوک شده بود در تحقیقات خود دریافت که هیچ شخصیتی به این نام اساساً وجود ندارد! حتماً برایتان سؤال شده که آن دو کتاب ترجمه شده پس چه بوده است؟ آن دو کتاب هم توسط

نمی‌گوید. چه علتی؟ همان علتی که شخص پرویز ثابتی و اداره کل سوم و البته کلیت ساواک عاملش بودند و آن هم گسترش اختناق، سرکوب و خشونت بی‌حد و حصر علیه مخالفین اعلی‌حضرت بود! اما ثابتی در سراسر کتاب نه تنها این موضوع را قبول ندارد بلکه به دنبال اثبات این نکته است که ساواک خیلی هم با مخالفان حکومت پهلوی خوب برخورد کرده است. پنجم- خود عرفان قانعی‌فرد یعنی مصاحبه‌کننده و تدوین‌گر این کتاب هم از آن سوزهای جالب برای اهالی تاریخ معاصر است که چند سال قبل بحث و دعوای زیادی در مورد او شکل گرفت. او مدعی بود که دکترای زبان شناسی از دانشگاه کمبریج دارد اما معلوم شد دانشگاه کمبریج اساساً چنین رشته‌ای در مقطع دکترا

می‌کرد و در برابر افق پلک می‌زد. در روزهایی صاف می‌شد جزیره‌مالت را دید که مثل بیسکویت بزرگی در دریا شناور بود.»

نکته دیگر اینکه هرچند لیبی به عنوان کشوری با مردم مسلمان شناخته می‌شود، بجز معدود بارهایی که سلیمان به نمازخواندن پدرش اشاره می‌کند، در کل داستان نمادی از زندگی اسلامی در لیبی وجود ندارد. سؤالی که مطرح می‌شود، این است که آیا در واقعیت هم زندگی در لیبی به همین منوال جریان دارد یا نگاه نویسنده به هموطنانش این چنین است.

در پایان، توصیه می‌کنم این کتاب را کسانی بخوانند که می‌خواهند با حال‌وهوای مردم لیبی آشنا شوند و در زمینه تلاش‌های نافرجام‌شان برای به پایان‌رساندن سلطه قذافی بیشتر بدانند.

جوانان ایرانی زمان قبل از انقلاب اسلامی و درگیری‌هایشان با نیروهای ساواک است.

نویسنده که خود در نیویورک به دنیا آمده و فقط چند سال در لیبی زندگی کرده، بسیار دقیق و زیبا و با توصیفات خلاقانه و طنش را به تصویر کشیده: «مامان کاپوچینو سفارش می‌داد و جرعه‌جرعه می‌نوشید، دریا را تماشا

اگرچه شروع کشتار ماجرا چندان جذاب نیست، با اندکی فرصت‌دادن به نویسنده، کشمکش‌ها شروع می‌شوند و ما را می‌برند به دل ماجرای کوشش مردم برای سرنگونی قذافی. سلیمان ۹ ساله در خانواده‌ای زندگی می‌کند که سودایش انقلاب علیه حکومت قذافی است و مادری دارد مخالف با فعالیت‌های همسرش